

KOMMUNSTYRELSEN

Region Stockholm
registrator.rlk@regionstockholm.se

Yttrande över ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, samrådsförslag, RS2024-0344

Sammanfattning

Täby kommun anser att förslaget till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFSS 2060, presenteras i en tydlig och renodlad målstruktur. RUFSS 2060 behöver utgöra en gemensam regional målbild som kan användas i samtalen med de statliga myndigheterna och övriga aktörer. Planen ska samla och tydligt kommunicera regionens behov, ge styr signaler och möjliggöra ett genomförande i en strukturerad samverkansprocess. Det stora antalet prioriteringar och åtgärder i samrådsförslaget framstår dock som en ambition att vilja hantera så många frågor som möjligt, där alla inte nödvändigtvis är av regional eller mellankommunal karaktär utan istället utgör frågor som hanteras inom de kommunala planerings- och beslutsprocesserna och inom det kommunala planmonopolet. Fokus behöver istället ligga på de verkligt regionala frågorna; tillgänglighet i transportsystemet som grund för tillväxt, tekniska försörjningssystem samt trygghets- och beredskapsfrågor. Täby kommun ser positivt på initiativet om en strukturerad samverkan i genomförandet av RUFSS 2060 och ser fram emot att de verkligt regionala frågorna prioriteras i processen framåt.

Den rumsliga inriktningen i RUFSS 2060 bör skapa förutsägbarhet och långsiktiga planeringsförutsättningar. Det är positivt att RUFSS 2060 fortsatt håller fast vid inriktningen om en flerkärnig rumslig struktur med regionala stadskärnor. Täby kommun anser emellertid att samrådsförslaget saknar den framåtriktning i tillgänglighets- och transportfrågorna som behövs för att RUFSS 2060 ska kunna utgöra inriktning för den långsiktiga utvecklingen av transportsystemet, som underlag i länsplaneprocesserna samt understödja bebyggelseutvecklingen. Målbild och åtgärder för förbättrad framkomlighet och stärkt kapacitet i det statliga vägnätet samt ökad robusthet och tillgänglighet i kollektivtrafiksystemet mellan regionala stadskärnor behöver tydliggöras, särskilt mellan Täby centrum-

Arninge och Kista-Sollentuna-Häggvik respektive Arlanda-Märsta. Täby kommun anser vidare att plankartan bör hållas på en mindre detaljerad nivå än den som redovisas i samrådsförslaget. På vilka platser utveckling av bebyggelse och anläggningar ska prövas beslutar kommuner själva om inom ramen för den kommunala översiktsplaneringen samt i efterföljande planläggning.

Synpunkter

Mål, prioriteringar och genomförande

Täby kommun anser att förslaget till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF 2060, presenteras i en tydlig och renodlad målstruktur, där prioriteringar och åtgärder är tydligt kopplade till målen. Utmaningarna som presenteras i samrådsförslaget rymmer de frågor som regionen har att hantera. Förslaget fångar också på ett bra sätt upp många av de regionala utvecklingsfrågor som regionens aktörer verkligen behöver samverka om.

RUF 2060 behöver utgöra en gemensam regional målbild som kan användas i samtalen med de statliga myndigheterna och övriga aktörer. Planen ska samla och tydligt kommunicera regionens behov, ge styr signaler och möjliggöra ett genomförande i en strukturerad samverkansprocess. Det stora antalet prioriteringar och åtgärder i samrådsförslaget framstår dock som en ambition att vilja hantera så många frågor som möjligt, där alla inte nödvändigtvis är av regional eller mellankommunal karaktär utan också utgör frågor som hanteras inom de kommunala planerings- och beslutsprocesserna och det kommunala planmonopolet. För att synliggöra hur mål och prioriteringar ska möta de utmaningar som samrådsförslaget redogör för, och med tanke på att RUF 2060 ska kunna hålla över en längre tid, vore det önskvärt med ett tydligare fokus på de verkligt regionala frågorna:

- tillgänglighet i transportsystemet, inom såväl väg- som spårsystemet, som grund för en funktionell och växande arbetsmarknadsregion som bidrar till tillväxt genom god kompetensförsörjning och ökad sysselsättning,
- infrastruktur och tekniska försörjningsfrågor som bidrar till att regionen kan vidareutvecklas hållbart och robust samt
- trygghets- och beredskapsfrågor.

Täby kommun anser vidare att förslaget till RUFSS 2060 med fördel skulle kunna ses över avseende hur prioriteringarna presenteras, då vissa är formulerade som mål. Detta för att särskilja prioriteringar från mål och underlätta i den efterföljande samverkans- och genomförandeprocessen. Åtgärderna till de olika prioriteringarna bör heller inte formuleras som planeringsinriktningar riktade till kommunala beslutsprocesser eller upprepa krav i lagstiftning, vilket förekommer i vissa frågor som rör till exempel markanvändning. Det vore dessutom bra om koppling och förhållningssätt till aktuella regionala styr- och stöddokument, till exempel *Klimat- och energistrategi för Stockholms län 2020-2045*, *Kollektivtrafikplan 2050*, *Regionalt trafikförsörjningsprogram* samt *Strategi för hantering av massor i Stockholms län*, tydliggjordes än mer.

Täby kommun ser positivt på initiativet om en strukturerad samverkan i genomförandet av RUFSS 2060 och ser fram emot att de verkligt regionala frågorna prioriteras i processen framåt.

Regionala utvecklingsfrågor

Tillgänglighet och transportinfrastruktur

En av de viktigaste utmaningarna att klara är tillgängligheten, då den möjliggör för människor att bosätta sig i regionen, pendla med rimliga restider och genomföra fritidsresor. Den är också avgörande för transporter med varor och gods och för att klara klimatutmaningarna kopplade till transportsektorn. Samverkan och samsyn behövs mellan Region Stockholm, kommunerna och statliga aktörer, såsom Trafikverket, kring behov av infrastrukturens satsningar i såväl det befintliga systemet som avseende behovet av ny infrastruktur. Det är särskilt viktigt i Stockholmsregionen, där planeringsförutsättningarna är utmanande och transportsystemet känsligt för störningar, vilket påverkar såväl privatpersoner som verksamhetsutövare.

Täby kommun anser att samrådsförslaget saknar den framåtriktning i tillgänglighets- och transportfrågorna inom alla trafikslag som behövs för att RUFSS 2060 ska kunna utgöra en långsiktig och övergripande inriktning för regionen. Transportinfrastrukturen ges dessutom litet utrymme i samrådsförslaget i relation till bebyggelsestrukturen, vilket är olyckligt då utvecklingen av transportsystemet är strukturerande och dimensionerande för bebyggelseutvecklingen. Målbild och åtgärder för förbättrad framkomlighet och stärkt kapacitet i det statliga vägnätet samt ökad robusthet och tillgänglighet i kollektivtrafiksystemet mellan regionala stadskärnor som behöver tydliggöras.

Samrådsförslaget saknar också en diskussion kring den regionala utvecklingsplanens roll i den nationella infrastrukturplaneringen och i länsplaneprocesserna. Täby kommun ser med förhoppning fram emot att länsplanerna framöver kan konkretisera genomförandet avseende transportsystemet.

Tillväxt, sysselsättning och kompetensförsörjning

Stockholmsregionen behöver bibehålla och stärka sin attraktionskraft för att kunna locka nya etableringar och besökare, men även arbetskraft till branscher som behöver internationella talanger och spetskompetens. Den regionala, nationella och internationella tillgängligheten är en förutsättning för detta. Täby kommun anser att prioriteringar och åtgärder kopplade till tillväxt, sysselsättning och kompetensförsörjning tydligare behöver diskutera detta samspel.

Täby kommun anser vidare att samrådsförslaget saknar en tydlighet kring hur Region Stockholm ska rikta sina egna investeringar och satsningar till de regionala stadskärnorna samt vilken roll Region Stockholm avser att ta i en kommande samverkansprocess med övriga aktörer. Täby kommun utgår från att detta kommer att konkretiseras i de kommande handlingsplanerna för regionala stadskärnor.

Det är positivt att Arlanda lyfts särskilt i förslaget till RUFSS 2060. Täby kommun anser att Arlandas funktion och förutsättning för sysselsättning, attraktionskraft och tillgänglighet kan förtydligas ytterligare. Åtgärderna behöver fokusera på hur regionens aktörer kan kraftsamla kring utveckling av flygplatsen, som målpunkt för arbete samt hur kommunikationerna till och från Arlanda behöver förbättras och utvecklas. En förbättrad kollektivtrafikförsörjning till flygplatsen och mellan Arlanda-Märsta och andra regionala stadskärnor bidrar även till möjligheten att arbetskraftförsörja de företag som finns och kommer att finnas kopplade till flygverksamheten.

En annan viktig fråga att kraftsamla kring, för att säkerställa kompetensförsörjning, är samverkan mellan utbildningssektorn och arbetsmarknaden. Täby kommun anser att det finns behov av regional samverkan på flera nivåer; mellankommunalt, regionalt samt tillsammans med lärosäten. Detta för att regionens aktörer ska kunna fatta beslut om insatser inom ramen för sitt ansvarsområde utifrån regional samsyn och kunskap. Regionens aktörer behöver samverka kring matchning av gymnasieutbildningar efter arbetsmarknadens behov och efter utbud och efterfrågan i länets kommuner. Det behövs även samverkan kring utbildning av lärare som matchar behoven av

gymnasieutbildningar, men också utbildningar på universitet som matchar långsiktig efterfrågan på arbetskraft, inte minst inom bristyrken.

Det är positivt att RUFSS 2060 lyfter prioriteringar och åtgärder för att stärka regionens position inom forskning, innovation och konkurrenskraft.

Utvecklingen bygger till stor del på den privata sektorns initiativ och drivkrafter, vilket gör att det kan finnas behov av att tydliggöra ansvars- och rollfördelningen mellan olika offentliga aktörer, förbund, organisationer och akademi i just dessa frågor.

Bostadsförsörjning

Täby kommun verkar för en jämn bostadsutbyggnadstakt, som möjliggör för en samordnad utveckling av förskola, skola och omsorg med bibehållen kvalitet i kommunens verksamheter. Det större tillskottet av bostäder i Täby kommun kommer att planeras och byggas ut fram till år 2040, främst inom de större stadsutvecklingsprojekten i den regionala stadskärnans två tyngdpunkter Täby centrum och Arninge-Ullna. Ambitionen är att växa med i genomsnitt ungefär 600–650 nya bostäder per år till år 2050. Det ligger inom spannet för det regionala behovet så som det uttrycks i samrådsförslaget, av 500–700 nya bostäder per år i Täby kommun till år 2040.

Behovet av bostäder i Täby kommun stämmer också någorlunda överens med kommunens bostadsåtagande enligt Sverigeförhandlingens ramavtal 6. I underlagen till RUFSS 2060 framgår det dock inte särskilt tydligt hur bostadsåtagandena i Sverigeförhandlingens storstadsavtal förhåller sig till det bedömda behovet. Täby kommun önskar ett resonemang kring detta, då såväl bostadsåtagandena och de planerade infrastruktursatsningarna inom Sverigeförhandlingens storstadsavtal berör flera kommuner samt Region Stockholm och staten.

Det är i nuläget svårt att säga hur det utpekade behovet av 400–700 nya bostäder i Täby kommun mellan åren 2041 och 2060 ska kunna tillgodoses genom planläggning och utbyggnad, utan att RUFSS 2060 redovisar en långsiktig inriktning för transportinfrastrukturen. RUFSS 2060 behöver tydligare redovisa denna inriktning för att ge tillräckliga planeringsförutsättningar för, och understödja, bebyggelseutveckling med ytterligare bostäder och arbetsplatser.

Teknisk försörjning

Täby kommun anser att RUFSS 2060 med fördel kan utvecklas med en samlad bild av behovet inom de tekniska försörjningsfrågorna på den riktigt långa sikten till

år 2060, likt analysen av bostadsbehovet fram till år 2060 redovisas. Det är särskilt angeläget avseende elbehovet, då tillgången är en förutsättning för bebyggelseutveckling och omställningen inom transportsektorn.

Stockholmsregionens särskilda utmaningar med komplexa system och processer behöver synliggöras och genomsyra åtgärderna.

Trygghet, folkhälsa och beredskap

Det brottsförebyggande arbetet förutsätter regional samordning med stöd av till exempel regionala lägesbilder som ökar kunskap och erfarenhetsutbyte. Ett förebyggande arbete behöver också ske genom lokal, regional och nationell samverkansstruktur som riktar sig mot barn och unga i riskzon att begå grova brott. Täby kommun vill dessutom lyfta behovet av att arbeta med ungdomars psykiska hälsa och deras förutsättningar för utbildning. Regional samordning mellan den regionala hälso- och sjukvården och skolhälsovården behövs för att undvika det glapp som finns när det behövs insatser hos skolelever. Med tidiga samordnade insatser kring skolevers psykiska hälsa ökar förutsättningarna för bättre skolresultat, vidare studier och sysselsättning samt folkhälsa.

Med tanke på Region Stockholms ansvar för hälso- och sjukvård och kollektivtrafikförsörjning, och att dessa samhällsfunktioner behöver kunna upprätthållas vid kriser, är åtgärderna för en stärkt beredskap allmänt beskrivna. RUFSS 2060 kan gärna tydliggöra och mer konkret rikta åtgärder som regionens aktörer behöver kraftsamla kring. I det arbetet är det särskilt viktigt att samverka mellan statlig, regional och kommunal nivå fungerar. I förslaget till åtgärder saknar Täby kommun också behovet av att samverka med andra regioner.

Rumslig inriktning

Den rumsliga inriktningen i RUFSS 2060 bör skapa förutsägbarhet och långsiktiga planeringsförutsättningar samt vägleda mot ett effektivt markutnyttjande och transporteffektivitet genom att ge tydliga signaler om att samordna utvecklingen av bebyggelse, anläggningar, infrastruktur, service och arbetsplatser. På vilka platser utveckling av bebyggelse och anläggningar ska prövas beslutar däremot kommuner själva om inom ramen för den kommunala översiktsplaneringen, som samordnar mellankommunala, regionala och statliga intressen, samt i efterföljande planläggning. För att skapa genomslag och förutsättningar för efterlevnad bör plankartan i RUFSS 2060 därför hållas på en mindre detaljerad nivå än den som redovisas i samrådsförslaget.

Täby kommun konstaterar att förhållningssätten till plankartan är många och att nästan hälften rör bebyggelsestrukturen. Många förhållningssätt för bebyggelsestrukturen är dessutom formulerade som planeringsinriktningar för efterföljande kommunala planerings- och beslutsprocesser. Dessa ses lämpligen över så att de istället fokuserar på regionalt och mellankommunalt intressanta strukturer.

Täby kommun anser att det är positivt att RUFS 2060 håller fast vid inriktningen om en flerkärnig rumslig struktur och vidareutveckling av de regionala stadskärnorna. Det behöver dock tydligare framgå att en flerkärnig rumslig inriktning inte enbart syftar till att skapa förutsättningar för arbete, service och boende samt ett effektivare markutnyttjande i stadskärnorna som kan komplettera och avlasta den centrala regionkärnan. RUFS 2060 behöver också synliggöra på vilket sätt regionens aktörer ska verka för att offentliga investeringar och satsningar styrs till de regionala stadskärnorna, så att de ges förutsättningar för att utvecklas till funktionella målpunkter och noder i ett tvärgående transportsystem. Då skapas verkliga förutsättningar för att också avlasta det radiella transportsystemet, genom bland annat minskad efterfrågan på resor in och ut från centrala regionkärnan.

För grönstrukturen anser Täby kommun att den viktigaste regionala frågan är att de gröna kilarna inte försvagas samt att regionens aktörer verkar för att inte bryta ekologiska spridningssamband i samband med bebyggelseutveckling och åtgärder som rör större barriärbrytande infrastruktur.

Nedan följer specifika synpunkter kopplade till samrådsförslagets rumsliga inriktning och kartredovisning.

- Strukturkartan saknar inriktning om förbättrad tillgänglighet mellan de regionala stadskärnorna Täby centrum-Arninge och Kista-Sollentuna-Häggvik respektive Arlanda-Märsta. Täby kommun ställer sig frågande till det, då inriktningen är tydlig i strukturbilderna för nu gällande RUFS 2050. Strukturkartan saknar i och med det dessutom helt koppling till behoven i Region Stockholms *Kollektivtrafikplan 2050* och även till den pågående regionala utredningen *Framtidens tunnelbane- och spårutbyggnad*.
- I strukturkartan illustreras E18-stråket smalare än E4-stråket och Norrortsledens stråk, vilket bör åtgärdas så att de alla illustreras på liknande sätt. E18-stråket bör dessutom tangera Danderyds sjukhus, som behöver synliggöras som en regionalt viktig bytespunkt och målpunkt i regionen.

- Avgränsningen för de regionala stadskärnorna i plankartan bör redovisas mer övergripande och symboliskt samt med syfte att synliggöra stadskärnornas betydelse som målpunkter i transportsystemet och till vilka satsningar och investeringar bör riktas. Större stadsutvecklingsprojekt för flera tusen nya bostäder, många nya arbetstillfällen och mer service i de två tyngdpunkterna Täby centrum-området respektive Arninge-Ullna bidrar till utvecklingen av den regionala stadskärnan Täby centrum-Arninge. Däremot ser inte Täby kommun att intilliggande småhusområden kommer att utvecklas som delar av den regionala stadskärnan.
- I Täby kommun är många befintliga småhusområden redovisade som strategiska bebyggelselägen. Täby kommun vill uppmärksamma om att många av dessa områden utgör attraktiva boendemiljöer, består av kulturhistoriskt värdefulla områden och där bevarad naturmark bör sparas för att kunna hantera till exempel ökad nederbörd. Täby kommun värnar om karaktär och kvaliteter i småhusområdena och har ingen inriktning om någon omfattande bebyggelseutveckling i dessa lägen.
- Det vore önskvärt om Roslagsbanan manérmässigt tydliggörs i plankartan för att öka förståelsen för dess funktion. Järnvägen är i delar av sin sträckning riksintresse för trafikens anläggningar. Stora investeringar har genomförts längs med banan i form av dubbelspår och andra åtgärder för ökad säkerhet, kapacitet och robusthet. Ytterligare behov av åtgärder har identifierats av Region Stockholm i samband med att järnvägen förlängs till Odenplan och Stockholm city.
- Täby centrum station redovisas som regional bytespunkt i transportsystemet. Täby kommun ställer sig undrande till varför Arninge station inte är utpekad som detta. Stationen är planerad och nyligen utbyggd som bytespunkt för resor med cykel, bil, expressbuss och Roslagsbanan till och från stora delar av nordostsektorn. Att Arninge station har en regional funktion är också tydligt i förhållande till de regionala cykelstråken, där stationen kan nås från flera kommuner för byten till andra trafikslag. Stationen är dessutom redovisad som regional bytespunkt i RUFSS 2050. Att inte redovisa stationen som regional bytespunkt i RUFSS 2060 skapar en otydlighet kring hur Region Stockholm ser på bytespunktens funktion och utveckling på lång sikt.
- Täby kommun vill uppmärksamma om att satsningen på expressbusslinje J och dess sträckning via Bergtorpsvägen varken är beslutad eller finansierad. Behovet av förbindelsen kvarstår dock.

- I förslaget till RUFS 2060 redovisas ett läge där Roslagsbanan korsar Norrortsleden som svagt grönt parti i grönstrukturen med förhållningssätt om att bebyggelse helt ska undvikas där. I kommunens översiktsplan redovisas området för utveckling av verksamheter och som regional bytespunkt för framtida byten mellan Roslagsbanan, expressbuss och lokal busstrafik. Länsstyrelsen i Stockholm stödjer i sitt granskningsyttrande över översiktsplanen Täby kommuns ambition att utreda möjligheten för bebyggelseutveckling i området med syftet att tillskapa ytor för verksamheter och en bytespunkt för kollektivtrafik.
- Delar av Stolpaskogen är i plankartan redovisad som både strategiskt bebyggelseläge och svagt parti i grönstrukturen. Täby kommun avser att inrätta Stolpaskogen som naturreservat, vilket tydligt framgår av kommunens översiktsplan.
- I grönstrukturkartan saknar Täby kommun Natura 2000-områdena. Dessutom redovisas inte samtliga naturreservat. Till exempel finns ett nyligen inrättat naturreservat väster om Vallentunasjön, Skålhamra kvighage.

Täby kommun är behjälpliga med lämpligt GIS-underlag om behov finns.